

HOVEDSTYRETS BIBLIOTEK

**Til
tjeneste!**

Til tross for at Hovedstyrets bibliotek har eksistert i en årrekke nå — det ble etablert i 1923 og reorganisert i 1947 — er det nok fremdeles mange innen etaten som har liten føling med vår virksomhet og ikke er klar over de tjenester de kan få hos oss. Vi gjør herved et lite fremstøt for å rette på dette. For Hovedstyrets bibliotek er til bruk for alle tjenestemenn innen NSB, og også utenforstående vil få service i den utstrekning det er forenlig med etatens egne behov.

Interesserte lesere henvises til to tidligere artikler i Vårt Yrke (1950, nr. 5, s. 14 og 1957, nr. 1, s. 8) av den tidligere leder av biblioteket, Torborg Collin. Som det fremgår av Hovedstyrets sirkulære nr. 10, 1965, er biblioteket «... et fagbibliotek som står til rådighet for alle tjenestemenn ved NSB. Formålet for bibliotekets virksomhet er å bistå tjenestemennene med nødvendig faglitteratur i forbindelse med vanlig saksbehandling, spesielle utredninger og undersøkelser eller annen virksomhet knyttet til arbeidet ved NSB. Biblioteket skal også fungere som sentralbibliotek for distrikter og anlegg...»

Biblioteket ligger i 2. etasje i Storgt. 33, hvor vi har holdt til siden 1948. I 1963 fikk vi en «ansiktsløftning» ved at lokalene ble pusset opp og belysningen forbedret, i forbindelse med at en del av korridoren utenfor ble tillagt biblioteket som et nærmagasin. Samtidig ble «lesesalen», som kanskje ikke fortjener et så pompøst navn, avdelt ved en glassvegg, som absolutt gjør den mer egnet til formålet. Dette rommet skal i påkommende tilfelle kunne brukes som konferanserom, og det har det også vært meget benyttet til i de senere årene.

Biblioteket er underlagt Administrasjonsavdelingen, med sjefinspektør Leif Wiggen som nærmeste overordnede. En biblioteknemnd, som består av en overordnet tjenestemann fra hver avdeling, har tilsyn med de prinsipielle retningslinjer for bibliotekets drift. — Nemnda skal ta stilling til innkjøp av større verker og til de tidsskrifter vi skal abonnere på. Hver representant skal også ha øye med innkjøp av spesiallitteratur for sin avdeling. Nemnda møtes bare 1-2 ganger i året. Men biblioteket søker stadig råd og veiledning hos de enkelte medlemmer, og disse har gjennom årene vært til verdifull hjelp og støtte for bibliotekarene.

Enhver tjenestemann kan foreslå anskaffet bøker som han mener bør finnes i biblioteket. Bokhandlerne sender oss gjennomsynsbøker, prospekter og forhånds-

varsel om ny litteratur, og biblioteket fordeler forslagene til de respektive avdelinger. Litteratur av mer almen art som vi erfaringsmessig vet det er bruk for, tar bibliotekarene selv stilling til. Men spesiallitteraturen må vurderes av spesialister. For jernbanen omfatter ikke så få områder når det kommer til stykket: At bygningsteknikk, elektroteknikk, geoteknikk, maskinteknikk, trafikkteknikk etc. kommer inn i bildet, er jo innlysende. Men også fag som jus, materialprøving, kjemisk teknologi, bedriftsøkonomi, kontorteknikk, arkitektur, markedsanalyse, salgsteknikk etc. er nødvendige ledd i det store maskineri som heter Norges Statsbaner. Hvert av disse fagområder har sine spesialister som vurderer den litteratur som skal kjøpes inn. Annen hver måned sender vi ut en liste over våre nyanskaffelser. Hvis noen er interessert i å få denne tilvekstlisten tilsendt, er det bare å si fra, enten skriftlig eller i telefon linje 2048 eller 2049.

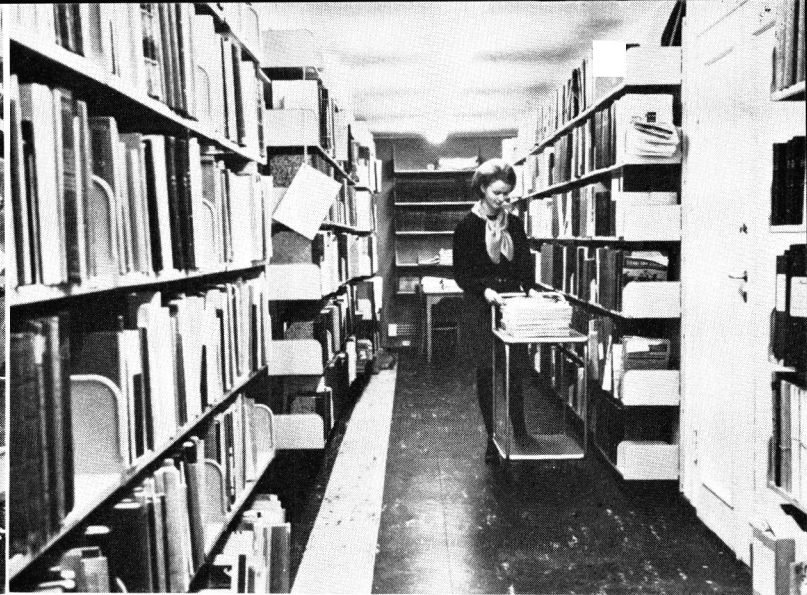
Biblioteket har i dag ca. 24 000 bind, medregnet boksamlingene i distriktene og spesialsamlingene på forskjellige avdelinger. Vi får fra tid til annen spørsmål om vi har en katalog over samlingen i bokform. Det har vi imidlertid ikke. En slik katalog ville være ufullstendig den dagen den utkom, i og med at det

Bibliotekets leder er bibliotekar Sigrun Tennebo.

Praktikant Inger Helene Wang hjelper de besøkende til rette.

Nye tidsskrifter og bøker kommer daglig inn og skal plasseres.

stadig kommer ny litteratur og fordi vi årlig utsorterer en del uaktuelt stoff. Men på anmodning lager vi gjerne litteraturoversikter over emner som er av interesse. Og når vi får spørsmål som innebærer større litteraturundersøkelser, utarbeider vi alltid en fortegnelse over den litteratur vi har funnet frem til, og disse omfatter da gjerne bøker og tidsskriftartikler.

I et fagbibliotek som vårt spiller tidsskriftene en meget vesentlig rolle. Det er i tidsskriftene nyhetene kommer og hvor teknikkens og forskningens landvinninger først blir publisert. Det utgis i dag verden over mangfoldige tusen tidsskrifter spredt på alle tenkelige fagområder. Ut fra dette umåtelige tilbudet gjelder det da å velge de rette tidsskrifter. Hos oss registrerer vi ca. 370 tidsskrifter, og vi prøver å holde antallet lavest mulig. Alle kan foreslå tidsskrifter som ser ut til å interessere, og biblioteknemnda tar stilling til forslagene ut fra de respektive avdelingens behov. En del av tidsskriftene får vi som gave eller i bytte med Vårt Yrke eller Tekniske meddelelser-NSB.

For at flest mulig av tjenestemennene skal få se tidsskriftene, sender vi dem i sirkulasjon på anmodning. Det er da forutsetningen at de tidsskrifter man velger, skal ha en viss tilknytning til de fagområder man arbeider med i det daglige. Vanskeligheten for den enkelte kan være å velge de rette tidsskrifter og det rette antall, slik at han faktisk får nytte av dem og tid til å orientere seg i dem. Det er derfor viktig å ha sett noen nummer av tidsskriftet, for tittelen kan ofte være misvisende. Tidsfristen for lesning av de enkelte hefter er bare 3 dager. En rasjonell måte som mange har funnet frem til, er å titte raskt igjennom heftene og se om det er noen artikkel man ønsker å lese. Man kan da eventuelt tegne seg for å få heftet tilbake etter endt sirkulasjon, eller få en fotokopi av artikkelen. Informasjonsspesialister hevder at for å holde seg noenlunde orientert innen et teknisk betont fagområde, bør man lese 5—10 tidsskrifter, men disse bør da velges med omhu. I tillegg bør man se 1-2 referatblader. For å begrense tidsskriftsirkulasjonen har biblioteknemnda tatt den bestemmelse at bare inntil 10 tidsskrifter kan sendes i sirkulasjon pr. mann.

For hvis sirkulasjonen skal ha noen hensikt, må den gå raskt unna. Alle kan ikke stå først på listen, og det

vekker uvegerlig irritasjon hos de siste hvis heftene er gamle når de ankommer. De fleste «sirkulanter» er raske til å få heftene unna, men enkelte ganger kan de vel kanskje bli liggende for lenge hos noen. Hvis dette kunne animere til raskere sirkulasjon, ville alle være tjent med det. Og ellers, hvis rekkefølgen av «sirkulanter» er lite hensiktsmessig, hvis tjenestemenn slutter eller flytter, hvis man ønsker forandring i utvalget av de tidsskrifter man får, vil vi gjerne få høre om det.

Det tar tid å lese tidsskrifter, men i dag har vi hjelpemidler som lettere kan bidra til å gi oversikt over tidsskriftlitteraturen, og det er de såkalte referatbladene. Disse bladene omfatter visse fagområder og gir korte sammendrag av artikler hentet fra et meget stort antall tidsskrifter. De mest kjente referatorganer på våre fagområder er Kurzauszüge aus dem Schrifttum für das Eisenbahnwesen, Artikkelindeks fra Studieselskapet for norsk industri, og ikke minst Selection of international railway documentation, som også utgis i fransk og tysk utgave. Ved å studere 1-2 slike blad ved siden av noen tidsskrifter har man en sjanse til å holde seg noenlunde orientert i tidsskriftlitteraturen på en overkommelig måte.

Flere avdelinger eller kontorer fordeler selv tidsskriftene blant personalet, og man gjør hverandre gjensidig oppmerksom på interessant stoff. Dette er også en meget god ordning.

En annen av våre oppgaver er å skaffe tjenestemennene litteratur om emner de arbeider med. Jernbanens rasjonaliseringsbestrebelse har gitt seg tydelige utslag i de krav som stilles til denne litteraturtjenesten. De spørsmål vi får kan være av høyst forskjellig art. Det kan gjelde f. eks. kostnader ved storbeholdertrafikk, kjøretidsberegninger, elektronisk databehandling brukt i regnskapsanalyse, adhesjon mellom hjul og skinne, sveising av langskinner, AASHO Road Test, historikk om Nestun—Osbanen etc. For å kunne besvare slike spørsmål, er det nødvendig med visse hjelpemidler.

Når det gjelder den umåtelige mengde informasjon som skjuler seg i tidsskriftene, har vi et eget kartotek over tidsskrift-artikler. Det omfatter flere tusen kort, som vi stort sett får fra dokumentasjonsentralene i

UIC og Deutsche Bundesbahn. Kortene er ordnet etter det Universelle desimalklassifikasjonssystem. Ved å slå opp på det rette nummer, vil vi kunne finne henvisninger til artikler om emnet. Det er ofte bare fagmannen selv som kan vurdere hva som faktisk interesserer ham innen et spesialområde. Men biblioteket kan til en viss grad hjelpe ham med å finne veien i den jungel av litteratur som foreligger.

Som spesialbibliotek kan vi få mange uventede spørsmål. Vi hadde i fjor en del korrespondanse med en amerikaner som var i ferd med å skrive en artikkel om «ballongferden» i 1871, da to franskmenn under beleiringen av Paris nødlandet med en ballong i Krødsherad, og nesten satte livet til. Han ba oss å oppspore en rekke detaljer fra herrenes seiersferd til Oslo, spesielt da fra togreisen. Vi skaffet ham opplysningene så godt det lot seg gjøre og sendte ham også et bilde av ballongen der den nå henger på Teknisk museum. I sommerferien kom amerikaneren til Norge, og avla da vårt bibliotek et besøk før han reiste videre på åstedsbefaring i Krødsherad.

På skolefridager har vi ofte stort innrykk av jernbaneinteresserte skolegutter, som med iver kaster seg over jernbanelitteraturen. En gruppe lånere som har vokst meget i de senere år, er gymnasiaster som skal skrive særøppgave om jernbanen. Selv om vi i dag har Østvedts jernbanehistorie og Pressekontoret har mange ressurser, er det ikke alltid så lett å finne stoff som passer. Vi registrerer derfor eldre og nyere stoff om norske baner etter hvert som vi kommer over det.

Her må også nevnes Jernbanemuseet og den hjelp man kan få der. Museet er en gullgrube når det gjelder historisk kildemateriale av forskjellig art. Man kan spørre bestyrer Arvid Østby om nær sagt hva det skal være angående NSB, og han gir beredvillig svar. Den som har vært borte i den slags arbeid, vet at et slikt service-apparat ikke er skapt uten mangeårig iherdig arbeid og innsiktsfull samlerånd.

Ifølge reglementet skal vi være sentralbibliotek for

hele NSB. Hvilken kontakt har vi så med distrikter og anlegg? Vi har gjennom årene katalogisert boksamlingene i alle distrikter unntatt Oslo. Samlingene er ikke store, og en vesentlig del av arbeidet har bestått i å kaste uaktuell litteratur som ikke er av verdi for noen. Men vi har knyttet verdifull kontakt med distriktenes personale, en kontakt som absolutt burde utdypes. Vi er klar over at distriktene er stebarna når det gjelder service fra oss, og alle forslag til forbedring mottas med takk! Det ville vel kanskje være rimelig at distriktene var representert i biblioteknemnda, slik at vi fikk mer rede på deres behov på bibliotek-området.

Ellers minner vi om at biblioteket bevisst går inn for å samle NSB-trykk, det vil si publikasjoner utgitt av og om NSB. Ved Kronprinsregentens resolusjon av 8.6.1956 er det også bestemt at alle trykk utarbeidet av offentlige institusjoner skal avgis til Universitetsbiblioteket i Oslo for publisering i den årlige «Bibliografi over Norges offentlige publikasjoner». Biblioteket er blitt pålagt å samle disse publikasjonene for Statbanens vedkommende og sende dem videre til Universitetsbiblioteket. Biblioteket skal derfor ha 4 eksemplarer av alle publikasjoner, også stensilerte eller på annen måte mangfoldiggjorte skrifter.

Bibliotekets personale består av to bibliotekarer, en kontorassistent og en elev, som skal utdannes videre ved Statens bibliotekskole. Vi er alle innstilt på å yte service etter beste evne, og vil gjerne at vår verdifulle samling skal komme etaten til nytte. I de senere år har Undervisningskontoret lagt opp saksbehandlerkurs, hvor også biblioteket har vært i bildet. Vi har også gitt bibliotekorientering overfor høyere kurs ved Jernbaneskolen. Denne kontakten setter vi stor pris på, og vi er alltid rede til å orientere om den virksomhet vi driver og om de tjenester vi kan yte.

Så derfor — velkommen til biblioteket!

Sigrun Tennebo.